

чим виконавцям чи провідним українським професійним артистам. Зрештою, у тому й полягає унікальність проекту: відсутність спеціальної музичної освіти більшість незрячих учасників компенсує вродженим талантом і перебуванням під благодійним професійним патронатом.

– Концерт «Відчинилося життя» унікальний не лише для України, але й для багатьох країн Європи. Він вражає своєю емоційністю, щирістю, експресивністю. Наш спільний проект підтримують провідні українські артисти, бо це еталонний варіант вирішення багатьох проблем осіб з інвалідністю шляхом публічного привернення уваги до таланту незрячих людей, а водночас і до їхньої неспроможності повноцінно реалізувати свій творчий потенціал через відсутність рівних з іншими громадянами прав, – повідомила засновник та організатор проекту виконавчий директор Львівського обласного осередку ВГО «Українська спілка інвалідів» (УСІ), кандидат історичних наук Оксана Потимко.

Про те, що означає для незрячих біла тростина та про історію її виникнення присутні почули того вечора з уст голови правління обласної організації УТОСу Любові Боровської.

... «Не намагайтеся самі виходити зі сцени, вас проведуть!», «мікрофон самі не кладіть на стійку, вам допоможуть», «вклоняйтеся обережно, без широких жестів, щоб не зачепитися за апаратуру» – ці та інші незвичні вказівки Оксани Потимко незрячим артистам за мить перед виходом на сцену так і залишаються за її лаштунками. Як, не маючи можливості бачити паличку диригента, незрячі солісти беруться за виконання в супроводі оркестру особливо складних музичних творів? Як, самі будучи незрячими, несуть людям стільки світла і тепла, підносять дух? Усе це також залишиться загадкою для глядачів. А багато з них відвідали незвичайний концерт цілими родинами. До речі, сам творчий проект «Відчинилося життя» спочатку планувався як одноразова акція.

Наша довідка: Творчий проект «Відчинилося життя» задуманий і втілений Львівським обласним осередком ВГО «Українська спілка інвалідів» (УСІ) (автор ідеї та організатор – інвалід I групи по зору Оксана Потимко) і оркестром Львівського національного академічного українського драматичного театру ім. М. Заньковецької (диригент – Богдан Мочурад) за благодійної підтримки провідних зірок опери й естради. Мета проекту – популяризація імен талановитих незрячих виконавців, аплікування європейських стандартів суспільства рівних можливостей, об'єднання України. Після прем'єри проекту «Відчинилося життя», що відбулась у Львові на сцені театру заньківчан 2008 року, організовано майже 50 інтегрованих концертів в Україні, Польщі, Білорусі, Молдові, Угорщині, Швеції. Учасниками проекту, окрім незрячих солістів та оркестру, були Ніна Матвієнко, Павло Дворський, Леся Горова, Валентина Степова, Павло Табаков, Віталій Козловський, Віктор Бронюк та інші зірки сцени.

Марія КОРНІЙЧУК.

ПЕРЕДПЛАТА – 2015

Передплатуйте реабілітаційну газету Українського товариства сліпих «Промінь»!

Передплатити нашу газету Ви можете у будь-якому поштовому відділенні. Крім того, звертаємо Вашу увагу на те, що газета «Промінь» увійшла до переліку видань, передплата на які для інвалідів I та II груп здійснюється за рахунок Фонду соціального захисту інвалідів. Передплатні індекси газети «Промінь»: для індивідуальних передплатників 61004 (вартість на рік 16 грн. 80 коп.), для підприємств і організацій – 23269 (вартість на рік 33 грн. 60 коп.).

«ПРОМІНЬ»

Головний редактор **Наталя ЩЕРБАНЬ**. Заст. головного редактора **Анатолій УЛЬЯНЕЦЬ**, літературний редактор **Вікторія ВЛАСЕНКО**, коректор **Тетяна ВОЛОЩУК**, верстка **Єлизавети ЗГУРСЬКОЇ**.

Видається з січня 1989 р. Реєстраційний № 414. Друкується рельєфно-крапковим та плоским шрифтом. Для індивідуальних передплатників індекс 61004. Для підприємств і організацій індекс 23269. Листування з читачами ведеться тільки на шпальтах газети. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та іншої точної інформації несе автор публікації. ПОГ "Об'єднана редакція періодичних видань УТОСу "Заклик". Адреса редакції: вул. Л. Первомайського, 7-а, м. Київ-133, 01133, Тел. (044) 234-51-36, 246-79-48, тел./факс 246-79-32. E-mail: zaklyk2@ukr.net. У разі неотримання газети звертайтеся до відділення зв'язку за місцем проживання. Надруковано в РБЗІД УТОСу: пров. Т. Шевченка, 4, м. Київ-01001. Тел.: 278-14-07.

ПРОМІНЬ

ВСЕУКРАЇНСЬКА РЕАБІЛІТАЦІЙНА ГАЗЕТА ТОВАРИСТВА СЛІПИХ

• Видається з 7 січня 1989 року • Понеділок, 24 листопада 2014 року • №№ 43-44 (1263-1264) •

ОФІЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до статті 4 Закону України

«Про реабілітацію інвалідів в Україні» щодо забезпечення виробами медичного призначення, технічними та іншими засобами реабілітації учасників антитерористичної операції, які постраждали під час її проведення»

Верховна Рада України постановляє:

I. Статтю 4 Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 2-3, ст. 36; 2007 р., № 27, ст. 366; 2013 р., № 41, ст. 549) після абзацу п'ятого доповнити новим абзацом такого змісту:

«військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних) та працівників Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців, працівників Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення та перебували безпосередньо в районах проведення антитерористичної операції, а також працівників підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь в антитерористичній операції в районах її проведення у порядку, встановленому законодавством, а

також мирних громадян, які проживали в районах проведення антитерористичної операції, за умови, якщо такими особами не вчинено кримінальних правопорушень, в частині забезпечення їх виробами медичного призначення, технічними та іншими засобами реабілітації, послугами медичної реабілітації, санаторно-курортним оздоровленням на підставі висновків лікарсько-консультативних комісій лікувально-профілактичних закладів чи рішень військово-лікарських комісій незалежно від встановлення їм інвалідності».

У зв'язку з цим абзац шостий вважати абзацом сьомим.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

- привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Президент України
П. ПОРОШЕНКО.**

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 36, ст. 1193).

ТИФЛОПЕДАГОГ ХХІ СТОЛІТТЯ

До Міжнародного дня сліпих, який відзначається 13 листопада, на кафедрі тифлопедагогіки Інституту корекційної педагогіки та психології НПУ ім. М. Драгоманова вперше відбувся тифлоконкурс під назвою «Тифлопедагог ХХІ століття».

Завідуючій кафедрою тифлопедагогіки професору Євгенії Синьовій належить ідея конкурсу, саме вона змогла згуртувати викладачів і залучити студентів для плідної науково-творчої співпраці. Конкурс тривав три дні. У ньому взяли участь студенти другого, третього і четвертого курсів, загалом було двадцять два учасники. Захід було відкрито урочистою промовою директора Інституту корекційної педагогіки та психології, академіка Віктора Синьова. У складі журі були викладачі кафедр тифлопедагогіки та психології і медицини, головою журі була Євгенія Синьова.

Конкурс проходив у чотири етапи: підготовчий етап, два тури та підведення підсумків. На підготовчому етапі студенти подали заявки на участь у конкурсі та підготовлене есе на тему «Тифлопедагог ХХІ століття: яким він має бути». Перший тур включав у себе конкурс есе та презентацію доповіді на професійну тему «Проблеми освіти та реабілітації осіб з порушеннями зору та шляхи їх вирішення». Під час другого туру учасники виконали тестові та творчі завдання. За результатами другого туру були підведені підсумки конкурсу та 13 листопада 2014 року відбулося нагородження переможців. Студенти представили цікаві, змістовні

довіді, які стосуються актуальних проблем сьогодення незрячих людей. Багато різноманітних сторін життя, навчання, виховання, розвитку, реабілітації осіб з порушеннями зору було розглянуто під іншим кутом, також були запропоновані практичні варіанти вирішення деяких проблем. Своїми творчими підходами студентська молодь дала змогу глибше замислитися над питанням «Яким має бути тифлопедагог ХХІ століття?».

Конкурс мав на меті також культурний розвиток студентів і включав в себе свою творчу програму: відвідування заходу «Дебют першокурсника». Це дало змогу учасникам конкурсу відпочити та підтримати своїх молодших колег у мистецьких змаганнях. Переможцем конкурсу «Тифлопедагог ХХІ століття» стала студентка ІІІ курсу Юлія Макарова.

Закінчення конкурсу не випадково призначили на 13 листопада – День білої тростини, бо тепер цей день офіційно буде професійним святом тифлопедагогів України. Такі заходи будуть проводитися в майбутньому, можливо, через рік ми розкажемо вам, наші любі читачі, про нові досягнення студентів у галузі тифлопедагогіки і психології.

Інна ГРЕЧАНА,
«Промінь».

ВЕЛОПРОГУЛЯНКА НЕЗРЯЧИХ ЗІ СПОРТСМЕНАМИ

15 жовтня громадськість відзначала Міжнародний день білої тростини. З цієї нагоди, з метою привернення уваги громадськості до потреб незрячих, у Львові Українське товариство сліпих влаштувало непересічну акцію, під час якої незрячі відчули себе повноцінними активними велосипедистами. Адреналін переполював обидві сторони учасників прогулянки парком Івана Франка на велосипедах-тандемах: як незрячих, так і спортсменів-волонтерів

з Львівського інституту фізичної культури. Спортсмени-тріатлоністи поділились враженнями, що для них дуже цінним став досвід співпраці з незрячими. Хлопці вперше каталися на тандемах та взаємодіяли з незрячими як з партнерами командного виду спорту. Наші підопічні щиро вдячні компанії з прокату велосипедів та хлопцям-велосипедистам за адаптованість та здійснення мрії доступності велосипедів-тандемів для незрячих. На майбутнє ми й надалі плануємо влаштовувати такі велопогулянки, як один із прикладів руйнування усталених стереотипів.

Любов КУКУРУЗА,
голова Львівської облорганізації УТОСу.

«ВІДЧИНИЛОСЯ ЖИТТЯ»

Кращі незрячі виконавці з усієї України вперше виступили у Рівному

Незабутнім видався вечір 16 жовтня для тих із рівнян, які завітали до міського палацу культури «Текстильник». Це була унікальна нагода почути концерт «Відчинилося життя», приурочений до Міжнародного дня білої тростини (Дня сліпого), за участю незрячих виконавців, фіналіста телешоу «Україна має таланти» скрипаля-віртуоза Олександра Божика та оркестру Національного театру імені Марії Заньковецької.

Заслужений артист України Богдан Мочурад на таких благодійних концертах звично виступає і за диригента оркестру, і за конферансьє. Очолюваний ним колектив професійних музикантів – єдиний в Україні, який погодився на важку і тривалу співпрацю з незрячими вокалістами. Звісно, ніхто краще за нього й не міг представити цих незвичних артистів, котрі самі вже мають чималі творчі досягнення. Символічно, що першою на сцену вийшла кримська татарка Зера Кіраджієва із Сімферополя, вона ж – фіналістка телешоу «Народна зірка 2009». Згодом під супровід оркестру ця незряча вокалістка талановито, із притаманним їй «українським нервом» виконала дібране маестро спеціально для неї попурі на теми пісень незабутньої Квітки Цісик. А знамениті Івасюкові «Мальви» у виконанні кримчанки звучали так, неначе написані щойно і саме про сьогоднішніх матерів, котрі не дочекалися з поля бою своїх синів.

– Незвичайний концерт, що вже має певні традиції, змусив оркестрантів та артистів замислитися над своїм життям, його справжніми цінностями, пробудити приспані нинішнім швидкоплинним життям почуття. Концерти з незрячими солістами – це робота над створенням позитивного іміджу нашої держави у світі. Проект також виокремив справжніх «зірок» з числа незрячих осіб, котрі мають шанс стати окрасою будь-якої професійної сцени не лише в Україні, – повідомив співорганізатор проекту Богдан Мочурад на прес-конференції перед концертом.

Чий голос передусім є тією окрасою, про яку казав маестро Мочурад, стало очевидно після виходу на сцену незрячої вінничанки

Наталії Слюсарчук, справжнього оперного самородка.

– Такий концерт буває раз на віку, – поділилась емоціями від почутого голова обласного осередку Всеукраїнської профспілки працюючих інвалідів Тетяна Войтович. – І діти, і дорослі під незабутнім враженням від Богом даних талантів України. Їхні виступи сприймаються не стільки очима, скільки серцем. Не все ж бо можна побачити очима. Значно більше можна відчути серцем.

Ці слова найбільш підходять для характеристики манери виконання Марії Швардак із Мукачівського – лауреата І Міжнародного фестивалю пісні для незрячих «Голос серця 2013» у Кракові, жіночого ансамблю «Гармонія» (Житомир), Миколи Пришнівського (Тернопіль), Олександра Кухарчука (Рівне), зрештою, кожного незрячого виконавця.

А чи не найбільше вигуків «браво» випало маленькому бандуристові Остапові Нестеровському, як наймолодшому серед незрячих вокалістів проекту. Та й дзвінкоголоса виконавиця Вікторія Дудік почувалася безмежно щасливою. Ще б пак: юна рівненчанка ледве втримувала подарований їй шанувальниками оберемок квітів і ніяковіла від того, що найбільший з букетів їй особисто вручив присутній на концерті міський голова Рівного Володимир Хомко.

Після завершення концерту мер подякував за подаровані того вечора чудові емоції організаторам і виконавцям та побажав їм наснаги і творчих успіхів у продовженні цього життєстверджуючого проекту.

І справді, враження від концерту перевершило сподівання. Такою була загальна думка залу, що сам став ще одним, неафішованим учасником концерту. Бо коли скрипаль-віртуоз, фіналіст телешоу «Україна має таланти 2010» Олександр Божик разом з оркестром і незрячою львів'ячкою Галиною Джалою представив прем'єру власної пісні «Україна», його завзято підтримали своїми голосами глядачі.

Важко сказати, кому з учасників цього так званого інтегрованого мистецького заходу глядачі подарували більше знаків вдячності у вигляді оплесків, овацій та квітів – незря-

ПЕРША УКРАЇНЬСЬКА ДЕЙЗІ-БІБЛІОТЕКА

Незрячі львів'яни і шведи
організують майстер-класи
з начитання книг для
дейзі-бібліотеки

У жовтні до Львова прибули представники академії Svefi (Швеція). У рамках проекту Львівського обласного осередку ВГО «Українська спілка інвалідів» (УСІ) та академії Svefi до кінця місяця тривали науково-практичні семінари і майстер-класи для бібліотекарів Львова, Мукачєвого, Хуста, Рівного, Херсона та інших міст.

Тур містами України підтримало Міністерство культури України в межах започаткованого у 2014 році проекту «Взаєморозуміння», мета якого – не лише запровадити на українському культурно-освітньому просторі інноваційні форми та методи бібліотечного обслуговування читачів з глибокими порушеннями зору, але й об'єднати різні куточки України і створити єдиний простір для взаєморозуміння.

Нагадаємо, що у червні 2014 року восьмеро незрячих з України відвідали Швецію для освоєння процесу виготовлення книг у форматі дейзі. Зараз чисельність незрячих, які працюють над створенням першої української дейзі-бібліотеки, сягнула 20 осіб. Усі вони проживають у різних куточках України (Ужгород, Львів, Харків, Мукачєве, Житомир, Київ, Івано-Франківськ). На сьогодні вони виготовили близько 400 дейзі-книг.

СМАРТФОН ДЛЯ НЕЗРЯЧИХ

Польські винахідники представили смартфон SeeYou на базі Samsung Android, який за допомогою голосових команд дозволяє незрячим користуватися усіма послугами гаджета. Перший у світі смартфон для незрячих працює у режимі діалогу. Щоб запустити його, потрібно просто двічі натиснути пальцем на екран. А потім через голосові команди користувач може робити те саме, що із будь-яким іншим смартфоном: дзвонити, оновлювати список контактів, перевіряти стан акумулятора чи наявність телефонної мережі, а також слідкувати за

Кінцева мета проекту – розробити й укомплектувати першу українську дейзі-бібліотеку (кількістю 2000 книг) у спеціальному форматі, який має зручну навігацію і є доступним як для зрячих, так і для незрячих користувачів.

Організатори проекту прагнуть залучити до начитання книг якомога більше волонтерів з числа бібліотекарів, освітян, журналістів, акторів, просто небайдужих людей, керуючись принципом «зроби добру справу – прочитай незрячому одну книгу». З цієї метою четверо львів'ян разом з двома шведами під час туру містами України поширювали інформацію про дейзі-бібліотеку, навчали слухачів семінару методики начитання і виготовлення книг у форматі дейзі, залучали їх до волонтерства. Слухачів семінару, волонтерів знайомили з технічним обладнанням і правилами створення книг у форматі дейзі. Їм також передали необхідне для цього програмне забезпечення, продемонстрували облаштоване робоче місце незрячого читача в публічній бібліотеці.

«Планується, що протягом наступного року колеги з академії Svefi приїдуть в Україну ще двічі або тричі для допомоги у реалізації складного, але надзвичайно потрібного проекту. Особливого звучання він набуває на тлі критичного становища з виготовленням державою літератури для незрячих читачів, зокрема – підручників і посібників для вищої школи», – зазначила виконавчий директор ЛОО ВГО «Українська спілка інвалідів» (УСІ), кандидат історичних наук Оксана Потимко.

мережами Facebook, Twitter, Wikipedia, користуватися календарем, GPS, блокнотом, будильником або сигналом тривоги. Для цього телефон SeeYou пропонує низку унікальних функцій, таких як електронні лупи, функцію опікуна або ж з'єднання з працівниками Call Center SeeYou, щоб викликати таксі або лікаря.

У майбутньому смартфони наповнять і мультимедійними функціями: радіо, YouTube, MP3-плеєр, розпізнавання штрихкодів, мобільних безконтактних платежів, ідентифікація предметів, осіб і текстів. Це вимагатиме влаштованої відеокамери. До прикладу, смартфон озвучуватиме сфотографований камерою текст.

ПОЕТИЧНА ГАЛАКТИКА ВІКТОРІЇ САМЧУК

Справжнє свято відбувалося сьомого листопада у стінах Центральної спеціалізованої бібліотеки УТОСу ім. М. Островського в Києві. Цього дня проходила презентація другої поетичної збірки Вікторії Самчук «Тобі справжні емоції».

Вікторія Самчук народилася 1977 року у Рівному. Ще у шкільні роки, після смерті мами, її спіткала жахлива хвороба, яка зробила її інвалідом по зору. Мабуть, муза вперше прийшла до неї саме тоді. Перший вірш Вікторія написала 1 грудня 1991 року, коли чотирнадцятирічна школярка усім серцем вболівала за долю України, яку вирішував референдум, що відбувався того дня. Після школи Вікторія Самчук закінчила Рівненський державний інститут культури за фахом «бібліотекар-бібліограф». Вона – член громадської ради при Рівненському міськвиконкомі і заступник голови Рівненського обласного осередку Всеукраїнської молодіжної громадської організації інвалідів з вадами зору «Генерація успішної дії»; і ще багато чого можна розповідати про цю незвичайну жінку. Але головне в її житті – поезія. Ще 2007 року побачила світ перша збірка поетеси «Каркаде». Вікторія друкується у періодичних виданнях як місцевих, так і всеукраїнських. Талант Вікторії Самчук приніс їй перемоги у конкурсах «Повір у себе», «Барви життя», «Червона калина». Нещодавно вона перемогла у всеукраїнському конкурсі, присвяченому двохсотріччю Тараса Шевченка, де у номінації «проза» перше місце посіло її есе. Саме завдяки своєму таланту Вікторія Самчук отримала грант відповідно до Програми підтримки книговидання місцевих авторів та популяризації української книги. І ось вона, нова поетична збірка, до якої увійшли вірші 2007 – 2014 років, така ж мініатюрна і чарівна, як і її авторка. Збірку надруковано у видавництві «Волинські обереги». Малюнки до книги створив батько поетеси, художник Ростислав

Самчук. Передмову до збірки написала член Національної спілки письменників України Неоніла Диб'як.

«Тобі справжні емоції» стали першою художньою українською книгою, озвученою у новому для нас daisy-форматі. Це стало можливим завдяки шведсько-українському проекту «сучасні інформаційні системи для осіб з вадами зору» (керівник Оксана Потимко), а також допомозі Рівненської телерадіокомпанії. Книгу у daisy-форматі ви можете не лише слухати так само, як і записану у звичному для нас форматі MP3, але і відкривати посторінково, повертаючись до необхідної вам частини тексту.

Радісно, із щирим теплом і зацікавленістю кияни, переважно молодь, вітали талановиту рівненчанку того похмурого осіннього дня. Найкращі поезії Вікторії Самчук звучали у виконанні самої авторки і шанувальників її таланту. Музичні паузи, коли лунали мелодійні голоси наших співців-аматорів, гармонійно доповнювали настрій, який створювали вірші. Глибоко індивідуальною, сповненою справжнього почуття є лірична поезія Вікторії, але не можна обмежувати її творчість лише лірикою. До збірки увійшла низка віршів, у яких поетеса висловлює власне ставлення до трагічних подій сучасності: «Я хочу жити без війни». Хто з нас не приєднається до цих слів Вікторії, яка у своєму вірші молить Всевишнього дарувати Україні мир?.. На сторінках книги значне місце посідають поезії, у яких авторка філософськи осмислює проблеми життя, страждань, творчості. Добрими та веселими є вірші, адресовані дітям. Та це і не дивно, бо Вікторія – любляча донька і матуся. Її син і чи не найкращий помічник, дванадцятирічний Олесь, постійно перебуває поруч з матусею у цей важливий день, і навіть заспівав пісню під час однієї з музичних пауз. До збірки увійшли також і есе, одне з яких – «Галактика Иць» – і принесло Вікторії перемогу на вищезгаданому шевченківському конкурсі. Ось такий – ніжний, мудрий і патріотичний поетичний світ Вікторії Самчук, її особиста галактика.

Євген ПОЗНАНСЬКИЙ,
«Промінь».

Колиска козацтва – Запоріжжя – один із найрозвинутіших регіонів сучасної України.

ЗАПОРОЖЦІ НА КОНІ

Немає в Україні іншого такого краю. Але проблеми, які життя ставить перед утосівцями на батьківщині козацтва, добре знайомі усім, тож досвід вирішення цих проблем місцевою обласною організацією УТОСу може бути корисним і для мешканців інших регіонів.

Нині в Запорізькій обласній організації перебуває 1171 інвалід по зору. І за цими цифрами живі люди, яким потрібна допомога задля вирішення цілої низки проблем. Становище обласної організації не просте – у ній відсутні передбачені Статутом спеціалізовані установи для здійснення фінансування діяльності громадського об'єднання. У Запоріжжі та Мелітополі утосівці не мають власних клубів, у яких би діяли гуртки за інтересами. Не мають вони також можливості й оздоровлюватись на базах відпочинку Товариства. Усе це стрімко знижує мотивованість інвалідів по зору щодо перебування в УТОСі. Професійна підготовка незрячих, на жаль, не вирішується в області в межах вимог чинного законодавства. Центри зайнятості формально ставляться до працевлаштування цих людей, не проводяться належні інформаційні заходи з роботодавцями щодо створення робочих місць для людей з вадами зору.

Та все ж і минулий, і нинішній роки для нащадків січовиків виявилися плідними, хо-ча й непростими. Правління Запорізької обл-організації УТОСу своєчасно розробило обласну та міську програми з соціального захисту незрячих. За рішенням її звітної конференції 2013 рік було оголошено роком підвищеної уваги до членів організації, які мешкають у сільській місцевості.

В обласній програмі значну увагу було приділено незрячим з віддалених районів області. До керівників сільських і селищних рад було підготовлено і надіслано листи з пропозиціями і розрахунками щодо заходів з підвищення якості життя інвалідів по зору в цих селах і селищах міського типу. Після зустрічей активу організації з зазначеними керівниками жителі міст Енергодар та Василівки отримали кошти на часткову оплату послуг зв'язку. Підготовка обласної програми з соціальної реабілітації інвалідів по зору на високому фаховому рівні, особисті зустрічі

з директором Департаменту з соціального захисту населення Запорізької облдержадміністрації І.В.

Мещаном сприяли тому, що до 80-річчя УТОСу та до Міжнародного дня білої тростини були виділені кошти з місцевого бюджету для адресної допомоги всім, хто її потребує. Значну частину цих коштів було надано мешканцям сіл.

На зустрічах з Ігорем Мещаном правління облорганізації звертало увагу на необхідність розміщення замовлень на під-приємствах Товариства.

Відтак установи Департаменту соціального захисту Запорізької облдержадміністрації в межах бюджетних асигнувань замовляли постільну білизну на Бердянському УВП. Цей приклад варто було б наслідувати і керівникам інших регіонів.

Саме збільшення замовлень на продукцію, яку виробляють підприємства УТОСу, сприятиме поліпшенню матеріального становища інвалідів по зору.

Міською програмою з соціального захисту передбачено своєчасний переказ коштів для незрячих на часткову оплату послуг зв'язку (зараз називається «адресна допомога інвалідам по зору I та II груп», її отримують тільки жителі Запоріжжя. У 2012 – 2013 рр. кожен інвалід особисто отримав 200 грн., а у 2014 році – 300 грн.).

Налагодження співпраці із владою області сприяло вирішенню низки проблем. Облдержадміністрація неодноразово надавала не лише організаційну, але й матеріальну підтримку Запорізькій облорганізації УТОСу.

Голова Запорізької облдерж-адміністрації виділив також громадському осередку кошти на придбання оргтехніки та фінансування інших потреб діяльності організації. На ці кошти було придбано сучасні рідкокристалічні монітори, лазерний багатофункціональний пристрій енергоекономні лапи, дало можливість сприятливіші умови праці та зменшити витрати електроенергії.

Питання інформаційної доступності для незрячих набуло якісно нових змін. Через суттєве здешевлення ПК та зниження цін провайдерів на послуги мережі Інтернет з наданням безлімітних високошвидкісних тарифів кожен бажаючий має змогу користуватись ним вдома.

РУКОТВОРНІ ТАКТИЛЬНІ КНИГИ

Створення рукодільних тактильних книг сім'ями Асоціації «АММА» для дітей з вадами зору

У травні нинішнього року сім'ї та волонтери Асоціації «АММА» побували в Центрі реабілітації молодих інвалідів та членів їхніх сімей «Право вибору», де відбулася презентація і перший майстер-клас з виготовлення незвичайних рукотворних книжок, які дають змогу діткам з порушеннями зору познайомитися зі світом книг і тактильних образів.

Тактильна книга від звичайної відрізняється тим, що містить, окрім плоскострукованого тексту, ще й спеціальний, брайлівський, призначений для читання пальцями. У дитячих виданнях умільці вручну виконують об'ємні ілюстрації. Це можуть бути фігурки людей і тварин, предмети домашнього вжитку, різні інструменти, виконані з тканини, хутра, дерева, каменю та інших матеріалів.

Тактильні об'єкти-книги повинні бути максимально наближені до того, з чого вони «складаються» в дійсності, щоб сліпій дитині краще уявити зображуваний образ і мати реальні уявлення про нього.

Для виготовлення тактильної книги використовуються різні види рукоділля:

- вишивка (назва книги, оформлення одягу);
- в'язання гачком і спицями (рослини);
- м'яка іграшка (головні герої, тварини);
- бісер (дощ, калюжі – відчуття мокро-го і холодного);
- солоне тісто (обличчя) тощо.

Читаючи тактильну книгу (іншими словами, обмацуючи предмети пальчиками), сліпа дитина знайомиться з казкою, природними явищами, тваринним світом, предметами домашнього вжитку.

Створення тактильної книги – процес складний і копіткий. Кожна з них – унікальна, тобто існує в єдиному примірнику. Перед тим, як почати роботу, майстри все продумують до дрібниць, адже ці книги читають руками маленькі

незрячі діти, і від того, наскільки правильно буде зроблена книжка, залежить їхнє уявлення про навколишній світ.

Фахівці Харківської громадської організації Центру реабілітації молодих інвалідів та членів їхніх сімей «Право вибору» мають великий досвід спілкування з слабозорими і сліпими дітьми та займаються виготовленням тактильних книг вже близько 10 років, але їх кількість, на жаль, невелика.

Керівник організації Валентина Бутенко познайомила запрошених гостей з Центром, підготувала електронну презентацію про історію створення тактильних книг, розповіла про апарат, за допомогою якого друкуються тексти шрифтом Брайля.

Зараз фахівці Центру «Право вибору» працюють над створенням книги – збірки шрифтом Брайля за мотивами творів В. Сухомлинського, матеріали для якої взято з фонду Харківської обласної бібліотеки для дітей.

Зробити своїми руками тактильну книгу – справа не проста, але дуже цікава. Для цього не потрібно купувати спеціальні знаряддя чи витратити великі гроші на матеріали. Присутні мали змогу переконатися в цьому на власному досвіді, тримаючи в руках і розглядаючи незвичайні м'які книги.

Сім'ї та волонтери Асоціації «АММА» з радістю взяли участь у виготовленні матеріалів для майбутніх тактильних книжок.

Запрошуємо у Центр «Право вибору» за адресою: вул. Киргизька, 10, з собою, за можливості, мати шматочки фетру і тканин різних структур, стрічечки, фурнітуру тощо. Також мати змінне взуття!

Охочі взяти участь у створенні книг для слабозорих дітей можуть повідомити про своє бажання Юлії Сергіївні за телефонами: (063) 49-25-398, (068) 06-57-686.

досліджував роль цариць династії Птолемеїв у політичному житті Єгипту, приділяючи значну увагу розкриттю їхніх особистостей, має публікації у наукових збірках і може продовжити наукову діяльність, зі слів авторитетного у цій царині його наставника і вчителя, кандидата історичних наук Андрія Леонідовича Зелінського, зі значними шансами на блискучі досягнення в ній. Інтерес до історії позначається й на творчості. Окрім того, він пробує себе у журналістиці. А також пише прозу, поезію й п'єси. Має завжди активну позицію. Брав участь у культурно-масовій роботі Київського УВП № 4, на якому раніше працював.

Та найголовніше те, що Євгена всі знають як надзвичайно начитану й ерудовану, проте дуже скромну, порядну і добру людину. Через те й було так затишно й тепло (попри холод у залі) та лунало чимало теплих слів.

Свої привітання подарували автору майстри пера, знані в Товаристві поети Микола Криндач, Валентина Братчанська і Валентина Врублевська, творчих успіхів побажав голова Київського міського правління УТОСу Михайло Миколайович Новосецький, долучилися ж до проведення вечора директор клубу УВП № 4 Ольга Павлівна Бойко, бібліотекар Лариса Іванівна Нікулова, працівник бібліотеки ім. М. Островського Марина Потеляхіна та інші. І ще від багатьох людей лунали щирі побажання, тож молодий поет дуже вдячний усім тим, хто допоміг організувати презентацію, а також відвідав її.

До цієї впорядкованої збірки автор включив найкращі, на його думку, поетичні твори і дві п'єси, критично їх дібравши. Євген зізнається, що у ставленні до власних віршів нагадує собі одного художника, який домальовував свої картини, що вже були придбані та висіли в музеї, у присутності відвідувачів. Тому збірка – це десь п'ята частина з написаного. А ключ-підказку до неї і до розуміння своєї життєвої позиції дає нам сам автор: «Крепко сжал я в руке устрашающий демонов мой светильник. Мой светлый, сияющий крест!»

Яким же він бачить свого читача? «Найперше, людиною у кращому сенсі цього слова, – ділиться поет, – якій цікаве й

потрібне все прекрасне, що є у світі». Тож автор усім побажав миру, а ще – помічати поезію у житті.

Віршувати Євген почав ще років із шести, та про більш серйозні поетичні спроби можна говорити вже з 12-річного віку. Першим опублікованим твором стала віршована казка «Лев і його родичі», надрукована у 1998 році в газеті «Домашні улюбленці». Друкувався Євген Познанський і в інших газетах, альманахах та журналах, цей автор знайомий і читачам наших видань та альманаху «Нащадки кобзарів». Оцінкою його творчості стали й певні нагороди: так, участь у 2011 році у другому Всеукраїнському фестивалі творчості інвалідів «Неспокій серця» принесла II місце у номінації «Літературна творчість», підномінації «Проза», а 2013 році – III місце у підномінації «Поезія».

Збірка, як і взагалі творчість, віддзеркалює інтереси автора: це і балади та вірші на історичну тематику, поезії, нав'язні релігійними мотивами, і, звісно, лірика... Він експериментує, вдається до форми сонета, рубаї тощо. І планує робити це й надалі, бо кожна форма, каже Євген, по-своєму цікава й гарна. Поезія ж для автора – наче музика. Вона може бути різною, залежно від настроїв і почуттів, однак залишатися поезією. «Проте я ніколи б не сказав у ній того, чого не думаю».

Напевно, ніде так, як у поезії, так яскраво не виявляється особистість автора, розкриваються його почуття й переживання. «Чудовий вірш, – сказав французький письменник та поет Анатоль Франс, – подібний до смичка, що торкається звучних фібр нашого єства. Не свої – наші думки поет змушує співати всередині нас... Він чарівник. Розуміючи його, ми стаємо поетами, як він».

Звісно, долю цієї збірки вирішить читач – саме він оцінюватиме її. Хотілося б побажати молодому поету зростати й надалі, не загасити творчу іскру і побувати на презентаціях ще багатьох власних збірок у колі читачів, які з нетерпінням чекатимуть на те нове, чим він готовий з ними поділитися. А йому є що сказати шанувальникам!

**Інесса СИДОРІНА,
«Промінь».**

Наявна можливість користування Інтернетом в обласній організації УТОСу спрямована на поліпшення якості роботи організації. Між Бердянською ВТПО та облправлінням налагоджено зв'язок по Skype, що дозволяє економити кошти та швидко вирішувати питання організаційного характеру.

Запорізька обласна організація УТОСу співпрацює з ФСЗІ з питань сплати за навчання інвалідів по зору, надає практичну допомогу з роботи на персональному комп'ютері, надає консультативну допомогу в придбанні комп'ютерної техніки кожному бажаючому долучитись до світу інформаційних технологій.

Через кризову ситуацію у виданні спеціалізованої літератури для незрячих стрімко знизилась роль утосівських бібліотек, постійно зменшується кількість відвідувачів. В обласному правлінні розуміють роль брайлівської та озвученої книги для людини з вадами зору. Мелітопольська ВТПО, яку очолює В.Д. Кузнєцов, започаткувала заходи щодо розповсюдження аудіокниг серед незрячих. Було організовано придбання мультимедійних пристроїв для відтворення аудіокниг з карт пам'яті за кошти членів Товариства.

Запорізька обласна організація провела акцію «Аудіокнига в кожний дім». За кошти обласного бюджету було придбано мультимедійні пристрої в кількості 75 одиниць і карти пам'яті. На кожному карті пам'яті, що видавалася членам організації, було записано аудіофайл з інструкцією з користування мультимедійним пристроєм та декілька аудіокниг. Було також придбано ліцензовану аудіо-літературу, яку передано до бібліотек первинних організацій.

Облправління намагається допомогти своїм підопічним у вирішенні проблем зі здоров'ям. У Запоріжжі працює програма «Запобігання інвалідності та сліпоті від очних хвороб» на 2012 – 2016 роки. Програмою передбачено кошти на безоплатне проведення оперативного лікування очей (факоемультсифікація кришталика, антиглаукоматозне оперативне лікування). Хворі, що потребували такого лікування, були прооперовані за кошти місцевого бюджету.

В оздоровчих пунктах міста проводиться лікування очних хвороб на рівні денного стаціонару. На жаль, через вимоги з ліцензування здоров'я Мелітопольського УВП призупинив свою діяльність. Там здається в оренду кабінет стоматолога, де інваліди отримують допомогу на пільгових умовах.

Обласний осередок УТОСу разом з первинками приділив належну увагу незрячим членам Товариства щодо їх медичного обслуговування. За спонсорські кошти та кошти місцевих бюджетів Бердянська ВТПО і Запорізькі територіальні організації придбали тонометри і глюкометри з озвученням інформації для всіх, хто потребує такої медтехніки.

На долю кожного з нас випадали нескінченні поневіряння при оформленні чи перерахуванні пенсії. Тому первинні організації області надають практичну допомогу інвалідам в оформленні пенсій у разі втрати годувальника чи змін чинного законодавства. Організовувались зустрічі з робітниками пенсійних фондів, де незрячі отримали роз'яснення з усіх питань, що виникають стосовно пенсійного забезпечення. Проблеми самотніх інвалідів похилого віку в області вирішують районні відділення Управління соціального захисту населення.

Голова Запорізької обласної організації УТОСу Наталя Авосян є членом обласного та міського комітетів доступності, що дозволяє ефективно вирішувати проблеми зазначеного питання. Разом з тим проводяться особисті зустрічі з керівниками об'єктів міської інфраструктури, де розглядаються конкретні заходи щодо покращення умов доступності для людей з особливими потребами. В області почали працювати світлофори з голосовим виводом інформації, що зняло напруження і зменшило кількість конфліктів, зникли сигнали, які створювали зайвий шум. Служби супроводу інвалідів по зору в області немає, але патронажні сестри та соціальні працівники при районних УПСЗН вирішують проблеми супроводу незрячих, також існує послуга соціального таксі, де вирішується питання перевезення незрячих у разі необхідності.

Хоч яким би складним було життя, але у ньому завжди має бути місце для свята. От і в Запорізькій обласній організації завжди проходять цікаві заходи до Міжнародного дня білої тростини, до Міжнародного дня сліпих та до інших дат, пов'язаних з нашим братом.

...Тепер нелегкі часи доводиться переживати майже прифронтовій Запорізькій області. Ще складніше у таких умовах жити інвалідам. Але місцеві утосівці у відчай не впадають, бо вони – запорожці.

**Підготував
Євген КРАВЦОВ,
«Промінь».**

МИСТЕЦТВО БЕЗ БАР'ЄРІВ

Хоча останнім часом питання безбар'єрності для людей з особливими потребами значно зрушилося з місця, натомість багато архітектурних об'єктів залишаються для них все ж такими недоступними. Особливо не пристосовані до відвідування мистецькі споруди (театри, концертні зали, кінотеатри та музеї). Уявіть, як людина на візку може подолати чимало сходинок, щоб потрапити до Національної опери? А як бути незрячій людині, котрій супроводжуючі працівники музею пропонують під час екскурсії у музеї подивитися на той чи інший експонат, який він може побачити тільки обстеживши його тактильно... Тому, на жаль, ці люди рідко відвідують такі заклади, їм не лише важко до них дістатися, а ще складніше орієнтуватися в самих приміщеннях, де, як правило, безліч порогів, сходинок, архітектурних виступів, поворотів тощо. Чи є можливість у нашому суспільстві змінити цю ситуацію і зробити світ мистецтва доступнішим для людей з інвалідністю? Звичайно, що є. Треба лише захотіти їх почути і зрозуміти їхні духовні потреби й бажання.

Як, наприклад, змінив свої стереотипи у цьому напрямку Національний музей Тараса Шевченка. Тепер спадщина Великого кобзаря стане ближчою і доступнішою для відвідувачів з особливими потребами. Адже у цьому році музей започаткував проект «Музей без бар'єрів: від теорії до практики».

– На жаль, держава не приділяє належної уваги людям з інвалідністю, – зазначає генеральний директор Національного музею Тараса Шевченка, письменник Дмитро Васильович Стус. – Вони часто ізольовані від цікавих мистецьких подій, що відбуваються у нашому житті.

Завдяки цьому проекту, який ми ініціюємо, хотілося б створити у нашому музеї таке дружнє і доступне середовище, у якому б люди з різними формами інвалідності почували себе вільно, зручно і мали змогу сприймати інформацію різними способами.

Дуже важливо, що проект діє не на папері, а вже впроваджується у життя.

У ньому задіяні всі працівники музею. Науковці спільно з фахівцями розробляють спеціалізовані екскурсії і арт-терапевтичні програми для сприйняття інформації людьми з особливими потребами. Для створення безбар'єрного середовища не лише у музеї Т.Г. Шевченка, а й у інших, формується інформаційна та методична база для роботи з інвалідами, оскільки більшість музеїв не мають змоги не лише фізично приймати особливих відвідувачів, але й не готові до цього психологічно.

З цією метою на базі музею для його працівників проходять спеціальні навчальні семінари і тренінги, на яких обговорюються проблеми ставлення суспільства до людей з інвалідністю та принципи адаптації приміщення музею для них.

На одному з таких тренінгів «Мистецтво на дотик» вдалося побувати і мені. Його проводили тифлопедагоги НПУ ім. Михайла Драгоманова. На тренінгу навчали обслуговуванню незрячих відвідувачів. Йшлося про особливості супроводу у приміщенні музею. Важливо знати: з якого боку брати під руку незрячого, якими рухами руки супроводжуючий (працівник музею) має попереджувати його про перешкоди тощо. Також велика увага під час тренінгу приділялася специфіці проведення екскурсії. Як правильно описувати експонат чи картину, щоб незряча людина могла зрозуміти і уявити про що йдеться, і, за можливості, обстежити руками. У музейників відчувалася небайдужість і зацікавленість, особливо, коли теорія перейшла до практичних занять. На базі цих навчань музей розробив програму адаптації власного простору для людей з порушеннями зору.

Дуже актуальною темою іншого тренінгу були люди з інтелектуальними порушеннями. Зокрема розглядалося питання щодо роботи з дітьми-аутистами. Прикро, що майже повна відсутність державної підтримки для людей, які страждають на аутизм, робить їх справжніми соціальними ізгоями. З цього приводу у музеї вже відбулося кілька заходів, де діти із синдромом Дауна і аутизмом познайомилися з музеєм Шевченка. У приміщенні Дитячого центру, створеного при музеї, юні відвідувачі проходили арт-терапію. Педагоги та батьки висловили вдячність за те, що цим діткам дали змогу

вийти за межі їхнього обмеженого середовища: спеціалізованої школи чи оселі.

На цей час музей став своєрідним культурно-мистецьким майданчиком, де можуть зібратися відвідувачі з порушенням зору, слуху, інтелекту, опорно-рухового апарату. До речі, музей, один з небагатьох в Україні, має спеціальні пандуси і ліфти. Розпочато співпрацю з різними громадськими організаціями інвалідів, щоб спільними зусиллями та обміном досвідом зробити музей доступним для всіх. І вже є позитивні результати такої співпраці. У жовтні громадські організації інвалідів по зору – УТОС, «Генерація успішної дії» та «Сучасний погляд» – разом з музеєм провели Всеукраїнський літературно-поетичний конкурс серед незрячих, присвячений 200-річчю від дня народження Т.Г. Шевченка.

У конкурсі взяло участь близько тридцяти незрячих аматорів поетичного та прозаїчного слова з різних місць країни. Учасників оцінювало почесне журі у складі: голови журі Д.В. Стуса і членів журі – незрячого поета, прозаїка Г. Горового та президента ВГО «Народна академія творчості

інвалідів» О. Александрової. 17 жовтня у приміщенні музею відбулося урочисте нагородження номінантів. Перші місця посіли – Н. Данченко (поезія) та В. Самчук (проза). Переможці отримали дипломи й грошові винагороди. Номінантів, учасників та гостей заходу прийшов привітати голова оргкомітету конкурсу, заступник голови ЦП УТОСу О.М. Осадчий. Вірші Шевченка та українські оповідки дарував публіці відомий актор Д. Лінартович, звуком чаріних струн зворушив душу український бандурист, композитор Я. Джусь і, звичайно, неперевершений колектив ху-дожньої самодіяльності Будинку культури ім. Якова Батюка з літературно-музичною композицією за творами Кобзаря.

– Було б добре, якби й інші музеї долучилися до нашого проекту, – говорить куратор «Музею без бар'єрів» Олена Черненко. – Важливо не декларувати бажання приймати людей з інвалідністю, а здійснювати конкретні заходи в цьому напрямку. Кінцева мета проекту – зробити відвідини музею для таких людей приємним і звичним явищем.

**Наталія ЩЕРБАНЬ,
«Промінь».**

У ПОЕТИЧНОМУ ВИМІРІ

Життя вирує. Воно ні на мить не сповільнює свого темпу, а ми, заклопотані й поглинуті своїми справами, нечасто спиняємося, щоб роззирнутися навкруги і помітити прекрасне й поетичне. Та хоч якими б складними не були часи і тривожними новини, краса й поезія в ньому є завжди, інакше людське життя на Землі взагалі втратило б сенс. І лише ті, хто має вроджений поетичний дар (адже стати, не народившись, поетом неможливо), здатні, відчувши цю поезію, пропустити крізь свою душу й відтворити словом так, що ми сприймаємо захоплення, переживання й почуття наче свої, власні.

В останній день жовтня Центральна спеціалізована бібліотека для сліпих імені М. Островського у Києві згуртувала своїх читачів навколо цікавої культурної події: відбулася презентація першої збірки молодого талановитого поета Євгена По-

знанського «Светлый крест». Багато різних людей, зокрема й молоді, прийшло на цей захід ознайомитися з новими творчими шуканнями автора (адже як поета його знають тут давно), а головне – привітати Євгена з виходом першої збірки. Бо ця книжечка, яку можна потримати в руках, є ніби певним звітом перед собою і читачами: чого шукаю і прагну я в цьому житті? Що духовного можу подарувати іншим, чим надихнути, якими думками й почуттями поділитися? А тут автору є що сказати своєму читачеві. Бо Євген – особистість багатогранна і має широке коло зацікавлень. Та й чи могло бути інакше, якщо зростав він у інтелігентній родині, в якій його незрячі батьки – Ніна Олександрівна та Володимир Генріхович – змалку прищеплювали любов до музики, літератури і мистецтва?

Отож йому, як це часто буває з талановитими людьми, багато що вдається. У цьому році Євген здобув ступінь магістра, закінчивши з відзнакою історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Тривалий час